

Examenul național de bacalaureat 2024

Proba E. c)

Istorie

Varianta 10

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar, educator-puericultor; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

I. TÉTEL

(30 punct)

Olvassa el figyelmesen az alábbi forrásokat:

A. „1459-ben Vlad Tepeș megtagadta az adófizetést, amely cselekedet kiváltotta a szultán részéről az a havasalföldi trónról való eltávolításának az igényét. [...]. Egy villámhadjáratot szervezett a Dunától (*Dunărea*) délre, amely Gyurgyevó (*Giurgiu*) elfoglalásával, valamint Turtucaia, Rahova és Nikápoly (*Nicopole*) felégetésével kezdődött [...]. 1462 tavaszán, amikor a szultán a Duna fele közeledett, azért, hogy megbüntesse a bátorságáért, magával hozva egy trónkövetelőt is, Vlad Tepeș egyedül találta magát az oszmán beavatkozási kísérlettel szemben [...]. Az oszmán előrenyomulás tengeren és szárazföldön is zajlott. A török flotta felhajózott a Dunán, megpróbálta elfoglalni Chilia-t, a szárazföldi hadsereg átkelt a Dunán Turnu Măgurelenél, ahol, Vlad Tepeș minden törekvése ellenére sem tudta megállítani. [...] Tanulva a nándorfehérvári (*Belgrad*) tapasztalatból, ahol a törökök a szultán súlyos sérülése után visszavonultak, Vlad Tepeș végrehajtotta a híres Târgoviște-i támadást [...] amelyet minden 1462-es hadjáratról szóló forrás megemlít.” (M. Oproiu, *Istoria medie a românilor*)

B. „A hatóságok nem tűrhették a román országok felkelését, amelyek politikai, katonai és gazdasági téren érintették az Oszmán Birodalmat. Ezen felül, a felkelés egy ösztönzés volt a Balkán leigázott keresztény népei számára is [...]. Ezért több tízezer embert (akár 50 000) mozgattak meg Szinán pasa, a nagyvezír vezetésével, a Duna irányába. Mihai [Viteazul] 8 000 emberrel rendelkezett, amihez hozzáadódott a Király Albert által vezetett 2 000 erdélyi; talán összesen összegyűlt 15 000 ember. Az uralkodónak szüksége volt Báthory Zsigmond erdélyi fejedelem teljes támogatására [...]. 1595. május 20-án Gyulafehérváron (*Alba Iulia*) megkötöttek egy egyezményt Erdély (*Transilvania*) és Havasalföld (*Țara Românească*) között. [...].

1595. augusztusának elején a török csapatok átkeltek a folyón egy hajóhídon. Az uralkodó nem bocsátkozhatott nyílt mezei ütközetbe a létszámbeli hátrány miatt. Egy különleges helyszínt választott Călugăreni-nél [...]. A csatára 1595. augusztus 13/23-án került sor [...]. A teljes győzelemhez másnap is kellett volna folytatni a harcokat [...] amire Mihai [Viteazul]-nak nem volt lehetősége. Havasalföld uralkodója kénytelen volt visszavonulni hadseregével Stoieniști-ig, hogy bevárja [Báthory] Zsigmondot. (I. A. Pop, I. Bolovan, *Marea istorie ilustrată a României și a Republicii Moldova*)

Válaszoljon a források alapján az alábbi követelményekre:

1. Nevezze meg a **B** forrásban megemlített, 1595-ben lezajlott csatát! **2 pont**
2. Írjon ki az **A** forrásból egy információt az 1462-ben lezajlott török hadjáratra vonatkozóan! **2 pont**
3. Nevezzen meg egy-egy havasalföldi uralkodót, aki az **A**, valamint a **B** forrásban előfordul! **6 pont**
4. Írja ki a vizsgalapra annak a forrásnak a betűjelét, amely azt támasztja alá, hogy az uralkodó hadjáratot vezetett a Dunától délre! **3 pont**
5. Írjon ki a vizsgalapra a **B** forrásból két olyan információt, amelyek között ok-okozati összefüggés van, és emelje ki mindkét információ szerepét (*ok*, illetve *okozat*)! **7 pont**
6. Mutasson be két olyan diplomáciai tevékenységet, amelyben a románok részt vettek a XV–XVI. századokban, másokat, mint amelyekre az **B** forrás utal! **6 pont**
7. Határozzon meg egy hasonlóságot két olyan történelmi esemény között, amelyben részt vettek a románok a XIV. században. **4 pont**

II. TÉTEL

(30 punct)

Olvassa el figyelmesen az alábbi forrást:

„Az első világháború kitörésének pillanatában, [...] a román közvélemény [...] az osztrák-magyar fennhatóság alatt lévő tartományokban – Erdély (*Transilvania*), Bánság (*Banat*), Bukovina (*Bucovina*) – élő románság nemzeti felszabadítására gondolva [...] a háborúba az Antant (Franciaország, Oroszország, Anglia) oldalán való belépés felé hajlott, a Központi Hatalmak ellen (Németország, Osztrák-Magyar Monarchia, majd Bulgária és Törökország). [...]

1914-ben I. I.C. Brătianu kormányfő, valamint más politikai vezetők a semlegességet támogatták [...]. A semlegesség időszakában [...] egy széleskörű közvitára került sor Románia (*România*) egyik vagy a másik szövetség oldalán való háborús belepésével kapcsolatosan, amelynek következtében a közvélemény jelentős többsége Románia Antant oldalán való belépését szorgalmazta. [...]

Az Antanttal kötött egyezmény értelmében, az 1916. augusztus 14-én összehívott Koronatanács végül eldöntötte Románia azonnali belépését a háborúba. [...] A román hadsereg 1916. augusztus 14/15 éjjelén behatolt Erdélybe [...]. A siker rövid életű volt, mivel [...] a román hadsereget nem támogatták szövetségesei, ezért kénytelen volt visszavonulni a német és osztrák-magyar csapatok elől. A Kárpátoktól (*Carpați*) délre való visszavonulás súlyos ütközetek után történt [...], amelyek jelentős emberi áldozatokkal jártak különösen a Zsíl-völgyében (*Valea Jiului*). [...] Ezzel egyidőben Romániát a déli fronton is támadás érte a Mackensen tábornok által vezetett német csapatok részéről, amelyekhez bolgár és török csapatok csatlakoztak, olyan körülmények között, amikor Románia szövetségesei nem teljesítették vállalásukat, hogy fedezzék Románia déli részét az idegen támadással szemben. Ennek következtében 1916 decemberében a fővárost elfoglalták, és az ország területének jelentős része került a Központi Hatalmak katonai megszállása alá. Ettől az időponttól kezdve a román hadsereg és vele együtt a hatóságok, valamint az ország fő intézményei Moldvába (*Moldova*) vonulnak vissza. [...]

Az 1917 július-augusztusának jelentős győztes csatái Mărăști-nél kezdődtek [...]; majd folytatódtak az első világháború legjelentősebb román győzelmének számító Mărășești-i ütközetrel. [...] Az utóbbi csatával egyidőben zajlott le az ojtói (*Oituz*) csata, valamint megállították az ellenség előrenyomulását a Tatros-völgyében (*Valea Troțușului*) is.

(N. Isar, *Istoria modernă a românilor, 1774/1784-1919*)

Válaszoljon a forrás alapján az alábbi követelményekre:

1. Nevezze meg egy a forrásban említett nagy szövetséget! **2 pont**
2. Pontosítsa a századot, amelyre az adott forrás vonatkozik! **2 pont**
3. Nevezze meg a forrás alapján 1914-ből a kormányfőt, valamint Románia közvéleményének egy jellemzőjét! **6 pont**
4. Nevezzen meg a forrás alapján két információt az 1917-es eseményekre vonatkozóan! **6 pont**
5. Fejtse ki véleményét az adott forrásból kiindulva az 1916-os katonai eseményekre vonatkozóan, és támassza alá a fenti forrásból vett két információval! **10 pont**
6. Érveljen egy megfelelő történelmi tény bemutatásával azon kijelentés mellett, miszerint 1921 és 1930 között Nagy-Románia (*România Mare*) demokráciája szilárd alapokra került! (Pontot ér a megfelelő történelmi tény bemutatása, valamint az ok-okozatiságot és a következtetést kifejező szavak használata.) **4 pont**

III. TÉTEL

(30 punct)

Írjon egy megközelítőleg két oldalas esszét a második világháború utáni Romániáról, figyelembe véve az alábbi szempontokat:

- nevezzen meg egy olyan eseményt, amely Romániában zajlott 1946–1960 között és említse meg ennek két jellemzőjét;
- nevezzen meg két, 1964–1985 között, Romániában alkalmazott belpolitikai gyakorlatot;
- mutasson be egy történelmi eseményt a nemzeti kommunizmus időszakából, amely által Románia részt vett a nemzetközi kapcsolatokban;
- fejtse ki véleményét az 1989-es decemberi események utáni demokrácia megszilárdulásával kapcsolatosan az 1990–1995 közötti időszakból, és támassza ezt alá egy történelmi érveléssel!

Figyelem! Pontot ér a megfelelő történelmi nyelvezet használata, az esszé felépítése, az ok-okozati összefüggések kiemelése, a történelmi érv kidolgozása (megfelelő történelmi tény bemutatása, az ok-okozatiságot és a következtetést kifejező szavak használata), a történelmi események megfelelő időrendi/logikai sorrendjének, valamint a terjedelmi követelményeknek a betartása is.